

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-8Sa/113/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1020201647
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 10. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Šmahovská
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2024:1020201647.4

Uznesenie

Správny súd v Bratislave v právnej veci žalobkyne: Mgr. A. B. C., rod. C., nar. XX. XXXXX XXXX, bytom D. XXX/XX, XXX XX E., právne zastúpenej: Mgr. Klaudia Szekeres, advokátka so sídlom Široká 529, 925 82 Tešedíkovo, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00 151 866, o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

- Správny súd v Bratislave žalobu žalobkyne **z a m i e t a**.
- Súd žalovanému náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Podaním zo dňa 25. novembra 2020 sa žalobkyňa domáhala, aby súd (I.) určil, že zápis priezviska žalobkyne žalovaným v podobe „B. C.“ namiesto „B. C.“ do informačných systémov Ministerstva vnútra SR a vydanie sobášneho listu s priezviskom žalobkyne v tejto podobe bolo nezákonné; (II.) žalovanému zakázal pokračovať v zásahu do práva na ochranu mena žalobkyne uvádzaním jej priezviska v podobe „B. C.“ namiesto „B. C.“ v informačných systémoch Ministerstva vnútra SR a (III.) priznal žalobkyni náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Dôvodnosť podanej správnej žaloby proti inému zásahu orgánu verejnej moci odôvodnila tým, že dňa 18. augusta 2020 spoločne s F. B., nar. XX. XXXXXXXXXX XXXX, bytom D. XXX/XX, E. ako občania Slovenskej republiky, maďarskej národnosti, uzavreli manželstvo pred Matričným úradom v Győri (Maďarsko). Nakoľko bolo manželstvo uzavreté v zahraničí, v zmysle § 23 zákona č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o matrikách“) požiadali dňa 25. augusta 2020 o zápis tohto manželstva do osobitnej matriky vedenej žalovaným. Snúbenci sa pred uzavretím manželstva dohodli na priezvisku tak, že žalobkyňa bude používať priezvisko vo formáte „B. C.“ a uvedený tvar priezviska žalobkyne vyplýva aj zo Zápisu o uzavretí manželstva na Matričnom úrade v Gabčíkove zo dňa 25. augusta 2020. Namietala, že žalovaný bez akéhokoľvek odôvodnenia zapísal do svojich informačných systémov priezvisko žalobkyne v podobe „B. C.“. Sobášny list s týmto priezviskom bol vystavený žalovaným dňa 11. septembra 2020 a následne doručený Matričnému úradu v Gabčíkove, kde ho prevzala žalobkyňa osobne dňa 25. septembra 2020.

3. Žalobkyňa je presvedčená, že svojvoľnou zmenou jej priezviska zvoleného pri uzavretí sobáša v súlade s maďarským právnym poriadkom a gramatickými pravidlami maďarského jazyka došlo žalovaným k inému zásahu do práv žalobkyne podľa § 3 písm. e) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“), konkrétne do jej práva na meno ako súčasť osobnostných práv, ktoré zahŕňa ochranu mena, priezviska osoby, ale aj pseudonymu. Na tom nič nemení skutočnosť, že právny poriadok SR nepozná žalobkyňou zvolenú formu priezviska (pozri § 6 ods. 3 zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov). Zákon č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o mene a priezvisku“) v § 7 ods. 2 písm. d) umožňuje bez povolenia zmenu priezviska spočívajúcu v úprave priezviska v súlade so slovenským

pravopisom alebo s pravopisom jazyka národnostnej menšiny podľa osobitného predpisu, preto niet rozumného dôvodu zaevidovať také priezvisko priam pri uzatvorení manželstva.

4. Podľa žalobkyne osobitná matrika postupovala okrem iného v rozpore s ustanoveniami čl. 26 ods. 1 Zmluvy medzi ČSSR a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, zverejnenej oznámením federálneho ministra zahraničných vecí č. 63/1990 Zb., ďalej v rozpore s čl. 19 ods. 1, čl. 34 ods. 2 písm. b) Ústavy SR, čl. 5 ods. 1 Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín, čl. 7 ods. 2 a čl. 10 ods. 5 Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd a § 5 v spojení s § 7 ods. 2 písm. d) zákona o mene a priezvisku.

5. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe z 19. apríla 2021 navrhol žalobu zamietnuť. Poukázal na to, že priezvisko žalobkyne bolo zapísané bez koncovky slovenského prechýľovania v súlade s § 16 písm. b) zákona o matrikách. Aplikáciu ustanovenia § 7 ods. 2 písm. d) zákona o mene a priezvisku nie je možné využiť, pretože uvádza zmenu priezviska spočívajúcu v úprave podľa pravopisu jazyka národnostných menšín. Osobitná matrika žalobkyňi, ktorá je slovenskou štátnou občiankou maďarskej národnosti, vystavila sobášny list s uvedením priezviska v požadovanom tvare „B. C.“, ktoré je v súlade s pravopisom maďarskej národnostnej menšiny a zároveň tento tvar neporušuje článok 19 ods. 2 Ústavy SR, na ktorý sa žalobkyňa odvoláva. Ďalej vo svojom vyjadrení uvádza, že meno a priezvisko sú dva základné individualizačné znaky každej osoby, zásady a princípy ich určenia a používania sú predmetom právnej úpravy Slovenskej republiky. Občan Slovenskej republiky hlásiaci sa k národnostnej menšine má právo požiadať o úpravu mena/priezviska v súlade s pravopisom jazyka národnostnej menšiny, avšak aj v súvislosti s týmito úkonmi je zo strany štátu SR zákonne upravená určitá regulácia a obmedzenia. Občianka Slovenskej republiky po sobáši nemôže mať zapísané priezvisko v tvare, ktorý je kodifikovaný pre osoby ženského pohlavia na území Maďarskej republiky. Výnimku z tohto pravidla predstavuje ustanovenie § 6 ods. 5 zákona o mene a priezvisku, kedy občan Slovenskej republiky preukáže, že je štátnym občanom aj iného štátu a ktorý chce dosiahnuť priezvisko v tvare, ktoré je v súlade s právnym poriadkom alebo tradíciou tohto iného štátu (v tomto prípade Maďarska). Zapísanie priezviska v súlade s pravidlami slovenského jazyka, nie je možné považovať za diskrimináciu. Žalovaný ďalej poukázal, že podľa priložených dokladov je žalobkyňa štátnou občiankou len Slovenskej republiky. Občan Slovenskej republiky sa nemôže v tomto prípade dovoliavať zapísania svojho priezviska v tvare v súlade s maďarským právnym poriadkom.

6. Žalobkyňa na výzvu súdu v súdom určenej lehote svojou replikou na vyjadrenie žalovaného nereagovala.

7. Uznesením Správneho súdu v Bratislave č. k. BA-8Sa/113/2020 – 44 z 25. júna 2024 bola žalobkyňa vyzvaná na doplnenie a odstránenie väd svojho podania z 25. novembra 2020 tak, že pre prípad ak mienila svojim podaním podať žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy (§252 a nasl. SSP), aby a) označila tento druh žaloby, resp. aby uviedla že trvá na žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy; b) uviedla jasný, presný a zrozumiteľný žalobný návrh. Pre prípad, že svojim podaním mienila podať všeobecnú správnu žalobu (§ 177 a nasl. SSP) súd vyzval žalobkyňu doplniť a opraviť svoje podanie z 25. novembra 2020 tak, že nech a) označí tento druh žaloby, b) označí napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie a deň jeho vydania, c) uvedie jasný, presný a zrozumiteľný žalobný návrh. V odôvodnení správny súd s poukazom na citáciu zákonných ustanovení a právnu vedu uviedol, že z obsahu podania správneho súdu nebolo celkom zrejmé, čoho sa žalobkyňa domáha, resp. aký druh žaloby podáva. Žalobkyňa síce označila podanie ako žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy, avšak správny súd mal preukázané, že predmetná žaloba môže byť aj všeobecnou správnu žalobou proti opatreniu orgánu verejnej správy. Bolo preto potrebné ustáliť o aký druh žaloby ide, resp. či aj vzhľadom na uvedené trvá na podaní žaloby proti inému zásahu orgánu verejnej správy.

8. Žalobkyňa na výzvu súdu reagovala podaním zo dňa 29. júla 2024, pričom zotrvala na žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy. Bola toho názoru, že zápisy žalovaného v osobitnej matrike majú faktickú povahu, pri ktorom neprebíha žiadne formalizované administratívne konanie. Následne vo vzťahu k zásahovej žalobe podľa § 252 ods. 2 SSP zobrala svoj návrh späť a upresnila svoj žalobný návrh podľa § 252 ods. 1 SSP, tak, že sa domáhala, aby súd zakázal Ministerstvu vnútra SR pokračovať v zásahu do práva na ochranu mena žalobkyne uvádzaním jej priezviska v podobe „B. C.“ namiesto

„B. C.“ v jeho informačných systémoch a osobitnej matrike a uložilo sa mu, aby v lehote 15 dní doručil správne mu súdu oznámenie o splnení tohto zákazu zápisom priezviska žalobkyne v podobe „B. C.“.

9. V zmysle § 3 ods. 3 písmena b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., výkon súdnictva prechádza od 1. júna 2023 z krajských súdov na správne súdy vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, a to z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Predmetná právna vec tak prešla na Správny súd v Bratislave a dňa 31. októbra 2023 bola v dôsledku personálnej zmeny obsadenia súdu sudcami náhodným výberom pridelená do samosudcovského oddelenia 17Sa.

10. Správny súd v Bratislave ako súd vecne a miestne príslušný podľa § 10 a § 13 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) na konanie v predmetnej veci, preskúmal žalobou napadnutý iný zásah orgánu verejnej správy bez nariadenia pojednávania (v súlade s § 107 ods. 2 SSP), pričom dospel k záveru, že žaloba žalobkyne nie je dôvodná.

11. Podľa § 3 ods. 1 písm. c) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie opatrením orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

12. Podľa § 3 ods. 1 písm. e) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie iným zásahom orgánu verejnej správy faktický postup vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté; iným zásahom je aj postup orgánu verejnej správy pri výkone kontroly alebo inšpekcie podľa osobitného predpisu, ak ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

13. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

14. Podľa § 31 ods. 3 SSP, žaloba okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 musí obsahovať aj náležitosti ustanovené osobitne pre určitý druh konania uvedený v § 6 ods. 2.

15. Podľa § 252 ods. 1 SSP, žalobca sa môže žalobou domáhať ochrany pred iným zásahom orgánu verejnej správy, ak takýto zásah alebo jeho následky trvajú alebo ak hrozí jeho opakovanie.

16. Podľa § 254 SSP, žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch iným zásahom orgánu verejnej správy priamo zameraným alebo vykonaným proti nej, prípadne priamo dotknutá jeho následkami.

17. Podľa § 262 ods. 1 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí dôvodnosť žaloby podľa § 252 ods. 1, uznesením zakáže žalovanému pokračovať v napadnutom inom zásahu, a ak je to možné, uloží mu povinnosť obnoviť stav pred zásahom. Vydaním tohto uznesenia sa súdne konanie nekončí a žalovaný je povinný správne mu súdu v určenej lehote doručiť oznámenie o tom, že splnil zákaz pokračovať v inom zásahu a obnovil stav pred zásahom, ak mu takáto povinnosť bola uložená.

18. Podľa § 262 ods. 2 SSP vo výroku uznesenia podľa odseku 1 správny súd uvedie označenie žalovaného, označenie alebo opis iného zásahu s jeho prípadným číslom, uložený zákaz s povinnosťou obnoviť stav pred zásahom, ak táto povinnosť bola uložená, a primeranú lehotu na splnenie zákazu, prípadne na obnovenie stavu pred zásahom; dĺžkou lehoty navrhnutou žalobcom správny súd nie je viazaný. Na návrh žalovaného môže správny súd uznesením predĺžiť lehotu určenú na splnenie zákazu, prípadne na obnovenie stavu pred zásahom; navrhnutou dĺžkou lehoty správny súd nie je viazaný.

19. Podľa § 261 SSP ak správny súd po preskúmaní zistí, že žaloba nie je dôvodná, uznesením ju zamietne.

20. Podľa § 2 ods. 3 zákona o matrikách matriku tvorí kniha narodení, kniha manželstiev a kniha úmrtí. Kniha narodení a kniha úmrtí sa vedie osobitne pre každú obec; kniha manželstiev sa vedie spoločne pre územný obvod matričného úradu.

21. Podľa § 3 ods. 1, 2, 3 zákona o matrikách matrika je verejná listina. Verejnými listinami sú aj rodný list, sobášny list a úmrtný list (ďalej len „úradný výpis“), potvrdenia vyhotovené o údajoch zapísaných v matrike a doslovné výpisy z matrik. Úradný výpis obsahuje údaje ustanovené týmto zákonom o skutočnostiach zapísaných v matrike, ktoré sa týkajú zapísanej osoby, podľa stavu v deň jeho vyhotovenia.

22. Podľa § 23 ods. 1 zákona o matrikách narodenie, uzavretie manželstva a úmrtie štátnych občanov Slovenskej republiky, ktoré nastali na a) území cudzieho štátu, b) zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v cudzom štáte, c) lodi alebo v lietadle mimo územia Slovenskej republiky, d) území nepatriacom žiadnemu štátu, sa zapisujú do osobitnej matriky.

23. Podľa § 23 ods. 2 zákona o matrikách zápis podľa odseku 1 sa vykoná na základe písomnej žiadosti; k žiadosti musia byť priložené doklady podľa odseku 4 potrebné na vykonanie zápisu v osobitnej matrike.

24. Podľa § 23 ods. 4 zákona o matrikách zápis sa vykoná na základe rodného listu, sobášneho listu alebo úmrtného listu vydaného cudzím štátom, dokladu o štátnom občianstve Slovenskej republiky, zápisu o narodení, uzavretí manželstva alebo úmrtí spísaného zastupiteľským úradom alebo matričným úradom, alebo na základe inej listiny, alebo iného obdobného dôkazu matričnej udalosti. Týmto spôsobom nemožno nahradiť právoplatné rozhodnutie súdu o vyhlásení za mŕtveho.

25. Podľa § 23 ods. 5 zákona o matrikách zápis do osobitnej matriky sa vykoná najneskôr do troch mesiacov odo dňa doručenia žiadosti na osobitnú matriku. V odôvodnených prípadoch sa táto lehota môže predĺžiť najviac o tri mesiace. O predĺžení lehoty a dôvodoch jej predĺženia sa žiadateľ o zápis do osobitnej matriky písomne upovedomí.

26. Fundamentálnou právnou otázkou, na ktorú je potrebné prvorado odpovedať je, či žalobkyňou v žalobe vymedzené konanie žalovaného má alebo nemá povahu iného zásahu orgánu verejnej správy. Právna úprava obsiahnutá v Správnom súdnom poriadku definuje pojem zásah v ustanovení § 3 ods. 1 písm. e) (legálna definícia iného zásahu). V zmysle uvedeného zákonného vymedzenia má iný zásah orgánu verejnej správy na rozdiel od rozhodnutia alebo opatrenia čisto faktickú povahu, čiže pri ňom neprebehlo žiadne formalizované administratívne konanie a je výsledkom okamžitého uplatnenia oprávnenia orgánu verejnej správy na mieste samom.

27. Faktický postup znamená, že sa jedná o priame bezprostredné konanie, ktoré jednak v procesnej rovine nemá povahu administratívneho konania a súčasne po formálnej stránke nemá charakter rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy. Pri inom zásahu sa vyžaduje priame dotknutie na právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb. V zásade ide o úkony, ktoré sú záväzné pre osoby, voči ktorým smerujú, a tieto osoby sú povinné na ich základe niečo konať, nejakej činnosti sa zdržať alebo nejaké konanie strpieť, a to na základe určitého nariadenia alebo príkazu. Judikatúra Najvyššieho súdu SR pojem „zásah“ definovala ako aktívne konanie vykazujúce znaky bezprostredného „zásahu“ „pokynu“ alebo „donútenia“ zameraného priamo proti poškodenému, resp. proti nemu priamo vykonaného.

28. Naproti tomu zásahom nie je vydanie alebo nevydanie právneho predpisu, či rozhodnutia správneho orgánu alebo nečinnosť orgánu verejnej správy (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Sžz/3/2010). Ide tiež o postup, ktorý nie je založený na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočíva vo faktickej činnosti proti dotknutej osobe a realizuje sa v rozpore s požiadavkami zákonnosti.

29. Pod pojem zásah teda spadá veľké množstvo faktických činností správnych orgánov, ku ktorým sú oprávnené na základe rôznych zákonov. Ide o úkony neformálne, pre ktoré môžu a aj nemusia byť stanovené pravidlá, napr. faktické pokyny (typické v doprave), bezprostredné zásahy (pri ohrození, pri demonštrácii, príkazy na zjednanie nápravy), zaisťovacie úkony atď.; teda všeobecne úkony, ktoré nie sú vykonané formou rozhodnutí, ale napriek tomu sú záväzné pre osoby voči ktorým smerujú, a tie sú povinné na ich základe niečo konať, nejakej činnosti sa zdržať alebo nejaké konanie strpieť,

a to na základe ako písomného, tak i faktického (ústneho či inak vyjadreného) pokynu či príkazu. Okrem neformálnosti samotného zásahu je neformálne i donútenie v prípade nerešpektovania pokynu či príkazu, hoci i donútenie je zahrnuté pod legislatívnu skratku „zásah“ (pozri rozhodnutie Nejvyššího správního soudu ČR, sp zn. 2Aps/3/2004).

30. Na druhej strane, rozhodnutie resp. opatrenie orgánu verejnej správy predstavuje akt aplikácie hmotného práva, ktorým správny orgán ustanovenie právnej normy prostredníctvom rozhodovacieho procesu privádza k individuálne určenej fyzickej osobe. Obsahom rozhodnutia resp. opatrenia správneho orgánu je odôvodnené riešenie určitej konkrétnej právnej situácie, ktorá spočíva napr. v zmene práva a povinnosti, odňatí oprávnenia, prípadne aj v nevyhovení žiadosti.

31. Správny súd preto v prvom rade skúmal, či sa žalobkyňa skutočne prostredníctvom svojej žaloby domáha súdnej ochrany proti inej aktivite orgánu verejnej správy (materiálna stránka verejnej správy) a či žalobcom označený orgán verejnej správy skutočne takúto aktivitu vykonal (formálna stránka verejnej správy). Z citovaného ustanovenia § 252 ods. 1 SSP zároveň vyplýva, že pre poskytnutie súdnej ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy je nevyhnutné kumulatívne splnenie podmienok, a to aby išlo o zásah orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím resp. opatrením (z čoho vyplýva subsidiarita zásahovej žaloby vo vzťahu k všeobecnej správnej žalobe), zásah bol zameraný proti žalobcovi alebo v jeho dôsledku priamo proti nemu vykonaný, zásah trvá alebo hrozí jeho opakovanie, žaloba bola podaná do dvoch mesiacov odo dňa, keď sa žalobca o zásahu dozvedel, a súčasne nie neskôr ako dva roky od vykonania zásahu.

32. Zo skutočností uvedených v žalobe ako aj v jej doplnení vyplýva, že žalobkyňa videla iný zásah žalovaného vykonaním zápisu jej priezviska v osobitnej matrike (ktoré má podľa jej názoru faktickú povahu) a uvádzanie jej priezviska v podobe „B. C.“ namiesto „B. C.“ vo svojich informačných systémoch a osobitnej matrike.

33. K tomu je predovšetkým potrebné poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Svk 12/2023 z 22. júna 2023 publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. 2/2024 pod č. 77/2024, podľa ktorého aj „zápis zmeny v registri organizácií Štatistického úradu Slovenskej republiky podľa § 21 ods. 4 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov je potrebné považovať za opatrenie podľa § 3 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku.“ Okrem iného z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že „Samotná formálna štruktúra opatrení je v aplikačnej praxi rôznorodá, pretože nie je vo všeobecnosti normatívne upravená. Keďže aj na vydávanie opatrení orgánov verejnej správy sa podľa § 3 ods. 7 Správneho poriadku podporne vzťahujú základné pravidlá správneho konania, malo by byť z ich obsahu zrejmé, ktorý orgán verejnej správy ich vydal a čoho sa týkajú. Opatrenia môžu mať aj povahu vykonania zápisu do určitého verejného registra. I keď sa takýto zápis sám osebe môže javiť ako faktický úkon, ak je tento výsledkom administratívneho (registračného, evidenčného) konania, je potrebné považovať ho za opatrenie... Právne účinky opatrení orgánov verejnej správy môžu byť rôzne a podobajú sa na právne účinky rozhodnutí. Pri opatreniach vyhovujúcich návrhom je ich právnym následkom najčastejšie vznik určitého právneho stavu (napr. registráciou pozemkového spoločenstva v registri pozemkových spoločenstiev dochádza k jeho vzniku) alebo jeho deklarácia (napr. vykonaním záznamu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností sa deklaruje vlastníctvo nehnuteľností u príslušnej osoby). (FEČÍK, Marián. § 3 [Administratívne pojmy]. In: BARICOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, ŠTEVČEK, Marek, FILOVÁ, Anita a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 36.). Na uvedené pramene nadviazala i judikatúra, ktorá si ich závery osvojila. Najvyšší správny súd poukazuje na svoje uznesenie z 26. januára 2022 sp. zn. 5 Svk 6/2021 a jeho bod 42, ako aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. marca 2019 sp. zn. 6 Sžrk 7/2018 a jeho bod 42. Rovnako staršia judikatúra uznala, že vykonanie výmazu z verejného registra (v konkrétnostiach výmazu zo zoznamu periodickej tlače), ktorý sa oznamuje listom, nie je vylúčený zo súdneho prieskumu a preskúmava sa ako rozhodnutie (keď Občiansky súdny poriadok kategóriu „opatrenie“ nerozlišoval), a to v rozsudku z 29. mája 2013 sp. zn. 6 Sžo 25/2012. Na charaktere opatrenia ako individuálneho správneho aktu preskúmateľného žalobou proti opatreniu, a nie žalobou proti inému zásahu orgánu verejnej správy, nič nemení skutočnosť, že prípadné administratívne konanie alebo jeho výstup sú menej formalizované alebo že zákon na ne nekladie požiadavky, ktoré sa spájajú s (typickým) administratívnym konaním. Ani v prípade konania o zázname podľa katastrálnych predpisov (rozhodnutia sp. zn. 5 Svk 6/2021 a sp. zn. 6 Sžrk 7/2018), ani v prípade výmazového konania podľa § 13 ods. 2 zákona č. 167/2018

Z. z. periodickej tlači a agentúrnym spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (a podobne i podľa § 11 ods. 5 a 12) (vec sp. zn. 6 Sžo 25/2012) dotknuté zákony neupravujú vedenie administratívneho konania v úplnom rozsahu predpokladanom Správnym poriadkom, ale ho istým spôsobom zjednodušujú a urýchľujú. Uvedené zjednodušenie a zrýchlenie však neznamená, že nejde o administratívne (registračné, evidenčné) konanie. Zjednodušenosť a zrýchlenosť (sumárnosť) administratívneho konania nastupuje práve preto (a preto ju zákonodarcia volí), aby činnosť príslušných orgánov nebola „paralyzovaná“, ako sa toho obáva žalovaný. Až v prípade nespokojnosti dotknutej osoby s výsledkom takéhoto zjednodušeného a zrýchleného administratívneho konania nastupuje povinnosť žalovaného v konaní pred správnym súdom demonštrovať všetky skutkové a právne podklady pre ním vydané opatrenie, ako aj preukázať, že splnil i tie požiadavky kladené na ním vedené administratívne konanie, ktoré po zohľadnení potreby zjednodušenosti a zrýchlenosti konania musel aj tak naplniť (napr. požiadavku na minimálny skutkový základ pre vydanie opatrenia a potrebu vykonať ex ante príslušné šetrenia, požiadavku na doručovanie výstupu zjednodušeného a zrýchleného administratívneho konania dotknutým osobám). Aj v prejednávanej veci zákon č. 540/2001 Z. z. predpokladá, že žalovaný pred zmenou zápisu v registri organizácií podľa jeho § 21 ods. 4 posúdi splnenie podmienok podľa nariadenia č. 549/2013, na čo si nevyhnutne bude musieť zadovážiť aspoň minimálne skutkové podklady. Následne po vykonaní zmeny je žalovaný povinný výstup z ním vedeného zjednodušeného a zrýchleného administratívneho konania doručiť dotknutej osobe. Zákon teda aj na postup podľa § 21 ods. 4 zákona č. 540/2001 Z. z. kladie isté minimálne požiadavky, splnenie ktorých následne správny súd posúdi.“

34. Vo svetle vyššie uvedeného, aj v danom prípade namietaný zápis nie je možné chápať ako iný zásah (faktický postup) orgánu verejnej správy pri výkone verejnej správy, pretože je ho nutné posudzovať ako výsledok rozhodovacej činnosti orgánu verejnej správy, ktorým žalovaný vybavil žiadosť žalobkyne (označenú ako Zápis o uzavretí manželstva spísaný dňa 25. augusta 2020 na Matričnom úrade v Gabčíkove) o vykonanie zápisu uzavretia manželstva do osobitnej matriky občanov Slovenskej republiky, zosobášených v cudzine a vydanie sobášneho listu (v zmysle § 23 zákona o matrikách a § 35 vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 302/1994 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o matrikách), a teda ako opatrenie v zmysle legálnej definície upravenej v § 3 ods. 1 písm. c) SSP. Žalovaný procesným postupom autoritatívne zasiahol do právnej situácie konkrétnej fyzickej osoby (žalobkyne) tým, že vykonal zápis do osobitnej matriky, pričom následne vydaný sobášny list je úradným výpisom obsahujúcim údaje stanovené zákonom o matrike o skutočnostiach zapísaných v matrike, v danom prípade v knihe manželstiev (§ 2 ods. 3, § 3 ods. 1, 2, 3 zákona o matrikách). Doručením sobášneho listu žalobkyňi jej bolo opatrenie žalovaného (zápis do knihy manželstiev osobitnej matriky) oznámené.

35. Je teda zrejmé, že žalovaný si pred vykonaním zápisu do knihy manželstiev osobitnej matriky musel posúdiť splnenie podmienok za ktorých sa tento zápis do knihy manželstiev vykoná, k čomu nevyhnutne musel disponovať aspoň minimálnymi skutkovými podkladmi (napr. aj žalobkyňou priloženými dokladmi, ktoré sú povinnou náležitosťou písomnej žiadosti v zmysle § 23 ods. 2 v spojení s § 23 ods. 4 zákona o matrikách), na ktoré následne aplikoval príslušné predpisy.

36. Pokiaľ žalobkyňa videla iný zásah tiež v tom, že ju žalovaný vedie vo svojich informačných systémoch a osobitnej matrike inak, ako požadovala, k tomu je potrebné uviesť, že samotné vedenie priezviska žalobkyne v informačných systémoch žalovaného a osobitnej matrike je už právnym následkom vykonaného zápisu žalovaného do osobitnej matriky, a teda samotným právnym účinkom tohto opatrenia. Účinnosť opatrenia predstavuje jeho schopnosť vyvolať zamýšľané právne účinky vo vzťahu k jeho adresátom, a preto tieto účinky nie je možné považovať za iný zásah, t.j. za faktický postup orgánu verejnej správy, ale za pôsobenie samotného opatrenia.

37. Ďalej sa žiada pre úplnosť uviesť, že hoci žalobkyňa bola právne zastúpená, správny súd mal snahu odstraňovať vady podania žalobkyne z 25. novembra 2020, a to uznesením Správneho súdu v Bratislave č. k. BA-8Sa/113/2020 – 44 z 25. júna 2024 (ako je uvedené v bode 8 tohto uznesenia), v ktorom správny súd naznačil, že z obsahu predmetného podania vyplynulo, že by sa mohlo jednať aj o všeobecnú správnu žalobou. Žalobkyňa však zotrvala na žalobe proti inému zásahu podľa § 252 ods. 1 SSP.

38. K žalobkyňou zvolenému prostriedku súdnej ochrany je preto následne potrebné konštatovať, že súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k nemu zaujať žiadne iné hodnotiace

stanovisko ako iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne, pričom ho nesmie v konaní upozorňovať na prípadnú nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej ochrany, resp. mu radiť iný konkrétny prostriedok. Správny súd v tejto súvislosti poukazuje aj na názor Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“), podľa ktorého „žalobným návrhom žalobkyňa (sťažovateľka) presne formuluje svoje požiadavky voči žalovanému a to takým spôsobom, aby v ňom súd mal jasne ohraničený predmet konania, za jeho rámec zásadne ísť nesmie. Žalobkyňa tak sama určuje predmet súdneho prieskumu ako aj prostriedok súdnej nápravy. Správny súd tak správne uviedol, že súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k zvolenému prostriedku súdnej nápravy účastníkom zaujať žiadne iné stanovisko a hodnotenie, iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne vzhľadom na ním sledovaný cieľ. Navyše ho za účelom zachovania postavenia nestranného súdneho orgánu (dominus litis) ani nesmie v konaní upozorňovať na nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej nápravy, poprípade sformulovať iný požadovaný petit“(pozri bod 35 rozhodnutia NSS SR sp. zn. 4 Svk/61/2022 z 1. decembra 2023).

39. Na základe uvedeného nezostalo správne mu súdu iné ako konštatovať, že v prejednávanom prípade bol právny prostriedok súdnej ochrany žalobkyňou zvolený nesprávne, keďže súdneho prieskumu opatrenia (t. j. v danom prípade zápisu do osobitnej matriky, do knihy manželstiev) je možné domáhať sa všeobecnou správnu žalobou a nie žalobou podľa druhej hlavy štvrtej časti Správneho súdneho poriadku t. j. v rámci osobitného konania o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy.

40. Navyše, ani v prípade zásahovej žaloby by nebolo možné žalobnému návrhu vyhovieť tak, ako ho žalobkyňa naformulovala v doplnení a oprave žaloby z 29. júla 2024, lebo podoba výrokov v správnom súdnictve nie je ponechaná na voľnú úvahu účastníkov konania, ale vyplýva priamo zo Správneho súdneho poriadku. Je zrejmé, že žalobným návrhom (petitom) sa žalobkyňa okrem uloženia zákazu zásahu žalovanému do jej práva na ochranu mena domáhala aj uloženia povinnosti o splnení tohto zákazu zápisom priezviska žalobkyne v podobe „B. C.“. Uvedené však nekorešponduje s § 262 ods. 1 SSP, lebo okrem zákazu pokračovať v napadnutom inom zásahu, môže súd uložiť povinnosť len obnoviť stav pred zásahom, ak je to možné. Pokiaľ by teda bol samotný zápis žalovaného považovaný za „zásah“, za „stav pred zásahom“ by musel byť považovaný ten, keď žalobkyňa ešte vôbec nebola zapísaná do knihy manželstiev osobitnej matriky. V druhej fáze úspešnej zásahovej žaloby žalovaný len preukazuje súdu, že splnil zákaz pokračovať v inom zásahu (faktickom postupe) a že obnovil stav pred zásahom, ak mu bola takáto povinnosť uložená (čo je teda v prípade žalobkyne nemožné). Petit žalobkyne nie je vykonateľný aj z toho dôvodu, že súd nemôže uložiť povinnosť žalovanému zapísať priezvisko žalobkyne v ňou požadovanom tvare, lebo by zasiahol do samotnej právomoci žalovaného. Úprava zásahových žalôb ako aj všeobecných správnych žalôb a príslušných žalobných návrhov je v SSP nastavená tak, že súd preskúmava ich zákonnosť, pričom však zo žiadneho ustanovenia SSP nevyplýva, že súd môže sám rozhodnúť namiesto správneho orgánu, príp. že môže nahrádzať jeho činnosť, s výnimkou prípadov rozhodovania správnych súdov v plnej jurisdikcii podľa §192, §198 a § 230 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) SSP). Aj z týchto skutočností vyplýva nevhodnosť právneho prostriedku ochrany zvoleného žalobkyňou.

41. Z vyššie uvedených dôvodov správny súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a preto ju uznesením podľa § 261 SSP uznesením zamietol.

42. Správny súd rozhodol o trovách konania v zmysle ustanovenia § 168 SSP tak, ako je uvedené vo výroku II. tohto uznesenia, nakoľko žalovaný, ktorý bol celkom úspešný v konaní, si náhradu trov konania neuplatnil, žiadne mu nevznikli a v zásade mu táto náhrada ani neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú je možné podať prostredníctvom Správneho súdu v Bratislave na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v lehote jedného mesiaca od jeho doručenia (§ 443 ods. 1 SSP). Zmeškanie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti nemožno odpustiť (§ 443 ods. 5 SSP).

Kasačná sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok (§ 446 ods. 1 SSP, § 446 ods. 2 písm. a/ SSP a contrario).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť

- a) označenie napadnutého rozhodnutia,
- b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len „sťažnostné body“),
- d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). (§ 445 ods. 1 SSP)

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 2 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd,
- f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté. (§ 440 ods. 1 SSP)

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g) až i) sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred správnym súdom (§ 440 ods. 2 SSP).

Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d); je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 ods. 1 a 2 SSP).